

UMMAN'DAN SİYONİST KARŞITI BİR DURUŞ: MÜFTÜ HALİLÎ

Ahmet Faruk Göksün

Referans için: Göksün, Ahmet Faruk. "Umman'dan Siyonist Karşiti Bir Duruş: Müftü Halîlî". İNSAMER Analiz. 03.03.2023. Analiz

Umman son günlerde Müftü Ahmed b. Hamed el-Halîlî'ye yönelik Siyonist baskı ve saldırılarla meşgul. Halîlî, Umman yönetiminin İsrail lehine aldığı bir kararı eleştirmişti. Halîlî'yi kırmızı çizgileri olarak gören halk ise, bu tepkiler karşısında her zamanki gibi yine müftüsüne destek oldu. Halîlî'nin Umman yönetiminin aldığı kararları rahatça eleştirebilmesinin arkasında biraz da bu halk desteği yatıyor. Nitekim Umman yönetimi Halîlî'nin kimi zaman kendisine yönelen sert sözlerinden rahatsız olsa da halkın gönlündeki konumundan dolayı ona doğrudan müdahale etmekten çekiniyor.

Gündemdeki olayı kısaca özetlemek gerekirse Umman yönetimi kısa bir süre önce Umman

hava sahasını İsrail'in kullanımına açtı. Bunun üzerine İsrail Dışişleri Bakanı Eli Kohen hava yolu şirketleri önünde Umman Sultanı'na teşekkürlerini ilettili ve bunu tarihî bir karar olarak niteledi. Müftü Halîlî ise Umman'ın bu kararını sosyal medya üzerinden sert bir dille kınadı ve kararın gözden geçirilmesi ricasında bulundu. Bunun üzerine Siyonist hesaplar ve onların destekçileri, hakarete varan ifadeler kullanarak Halîlî'yi bu tutumundan dolayı özür dilemeye çağırdı. Umman halkı ve dünyanın diğer bölgelerindeki İbadiler ise bu tip meselelerde her zaman olduğu gibi Halîlî'nin etrafında kenetlenerek ona desteklerini ifade ettiler. Bu babda Twitter'ı aktif şekilde kullanmakla kalmayıp durum ve hikâyeleri-

ni Halîlî'ye destek mesajları ile doldurdular. "Halîlî'nin görüşü beni temsil ediyor." (بيان الشيخ الخليلى يمثلني) şeklinde Halîlî'ye destek vermek amacıyla açılan taga binlerce mesaj yağdı. Bu başlık Umman'da saatlerce Twitter gündeminin en üst sırasını işgal etti. Halîlî'ye yönelik destek mesajları sadece Umman ahalisi ya da İbadi mezhebi mensuplarıyla sınırlı kalmadı, bilakis İslam dünyasının her tarafından destek mesajları geldi. Halîlî'ye yönelik en büyük övgü ise, resmî görevinin onu hakkı söylemekten alıkoymamış olması sebebiyle yapılıyordu. Ayrıca Halîlî'ye destekte bulunan hesapların birçoğu Umman Sultanı Heysem b. Tarık'ı da bu karardan geri dönmeye çağırıyordu.

Umman hava sahasının İsrail'e açılmasından sonra Halîlî Twitter hesabından şu açıklamayı yapmıştı:

"Aklımıza hiç gelmeyen, Umman hava sahasının Siyonist yapının uçaklarının kullanımına açılması kararıyla şok olduk. Böyle bir kararı hiçbir şekilde beklemiyorduk. Bilakis Umman'ın Siyonistlere yönelik direnişçi ve reddedici tavrını devam ettirmesini umuyorduk. Umman'ın [İsrail karşıtı] bu tavrı ile ne kadar da iftihar ediyorduk. Şimdi ise bu adımı başka adımların takip etmesinden endişe ediyoruz. Çünkü bir tane geri adım atan çok geçmeden başka adımlar da atar. Bundan dolayı bu kararın tekrar gözden geçirilmesini rica ediyoruz. Bu, bütün Um-

man halkının tutunduğu ulusal bir istektir. Başarıya eriştiren Allah'tır."

Umman'ın hava sahasını İsrail'e açması, bazı çevreler tarafından Umman-İsrail arasında normalleşmenin bir ön adımı olarak okundu. Halîlî'nin açıklamasında yer alan, bu adımı başka adımların takip edeceğine yönelik endişesi, bu yorumun haklılık payını artırıyor. Bu noktada Fas'ın 2020 yılında ABD arabuluculuğunda İsrail ile normalleşmeye yönelik attığı adımlara Umman Dışişleri Bakanlığı'ndan övgülerin geldiğini de hatırlatmak gerekiyor.

Halîlî yukarıda tercümesini verdiğimiz mesajı, hava sahasının açılması kararından iki gün sonra yayınlamıştı. Kararın çıktığı 23 Şubat günü yazdığı mesajda ise, Filistinlileri ve bütün Müslüman halkları işgalci İsrail'in zulmünü durdurmaya çağırılmış, Filistinlileri bütün enerjilerini bunun için harcamaya davet etmişti. Halîlî sadece İsrail işgalinin durdurulması talebi ile yetinmemiş; bütün

Müslüman halkları, Filistinliler gasp edilmiş bütün haklarını alıp topraklarına dönene ve mukaddes mekânlarını işgalden temizleyene kadar direniş hareketlerine destek olmaları talebinde bulunmuştu.

Bu mesajı Halîlî'nin yumuşak bir uyarısı olarak kabul etmek mümkün, ancak siyasi yönetimden söz konusu kararı gözden geçirme yönünde bir adım gelmeyince Halîlî bu sefer açıkça eleştirilerini yöneltmiş ve bu kararın

Umman'ın hava sahasını İsrail'in kullanımına açma kararını eleştiren Müftü Halîlî, siyasi yönetimden söz konusu kararı tekrar değerlendirmesini istedi.

tekrar değerlendirilmesini talep etmişti. Ayrıca Halîlî'nin ilk mesajındaki muhatabının Müslüman devletler yerine Müslüman halklar olması, onun bu konuda siyasi yönetimlerden çok halklardan tepkiler beklediği şeklinde yorumlanabilir.

Halîlî'nin bu mesajı Siyonist cepheye kısa sürede tepki topladı ve Halîlî'ye yönelik bu tepkiler sosyal medyada yer buldu. Örneğin Siyonist gazeteci Edi Kohen sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında "Müftü, Yahudi ve İsrail karşıtı açıklamalarından dolayı özür dilemedikçe Umman'la ne barış ne de normalleşme olur." dedi. Buna benzer birçok hesap Halîlî'yi hedef alan çirkin ifadeler kullanarak onu eleştirdi. Siyonistlerin Halîlî'ye yönelik tepkisi üzerine Umman halkı Halîlî'nin yanında yer aldığını söyleyerek desteğini ifade etti.

Halîlî'nin yönetimin kararlarını bu şekilde eleştirebilmesini anlamak için onun günümüz Umman'ındaki konumuna ve tarihî süreçte nasıl roller oynadığına kısaca göz atmak gerek.

1942 yılında Ummanlı bir ailenin çocuğu olarak Zengibar'da dünyaya gelen Halîlî, 1964 yılında ülkede gerçekleşen darbe sonrası asli vatanı Umman'a kesin dönüş yapmıştır. Zengibar'da aldığı eğitimin üzerine burada da ilim yolculuğuna devam eden Halîlî, kısa sürede Umman müftü yardımcılığına yükselmiş ve aynı zamanda hocası olan Müftü İbrahim el-Abrî'nin vefatı üzerine de 1975 yılında ondan boşalan Umman Müftülüğü makamına getirilmiştir. O günden bugüne Umman Müftüsü olarak vazife yapan Halîlî, ülkedeki en etkili dinî figürdür. Onun manevi etkisi sadece Ummanlılar üzerinde değil ayrıca Libya, Cezayir, Tunus ve Zengibar gibi coğrafyalarda yaşa-

yan İbadiler üzerinde de hissedilmektedir. 1970 yılında Sultan Kabus'un öncülüğünde gerçekleşen Umman reformuna ciddi katkılar sunan Halîlî, gerek bu katkıları gerekse ülkedeki konumu sebebiyle siyasilerin dokunmak istemedikleri bir şahsiyettir.

Halîlî ayrıca çok yönlü bir âlimdir. Umman'ın müftüsü olması hasebiyle birçok fetva kitabı olan Halîlî'nin İbadilerin diğer mezheplerden ayrıştığı konular başta olmak üzere itikadi konular hakkında kaleme aldığı kitapları vardır. 10 ciltten fazla yekûnu olan itikadi kitaplarından başka üç ciltlik bir de tefsiri bulunmaktadır. Bunların yanında âlim ve fakihlere dair biyografik eserleri ve Arap dili ile alakalı kaleme aldığı kitapları da vardır.

Halîlî, sadece kitaplarda kalan konularla ilgilenen bir âlim değil bilakis toplumu ve dünyayı yakından takip eden ve güncel meseleler hakkında çalışmalar yapan bir âlimdir. Örneğin Halîlî'nin ateizm üzerine yazdığı hacimli bir kitabı bulunmaktadır. Bunun yanında koronavirüs konusunda müstakil bir çalışması, ümmetin nereye gittiğine yönelik eserleri, Umman halkının birliğini koruması için yapması gerekenleri yazdığı eserleri vardır. Bütün bunların dışında sosyal medyayı da aktif olarak kullanan Halîlî, Müslümanların yaşadığı olayları buradan da yorumlamaktadır. Örneğin Ayasofya'nın cami olarak açılmasını kutlarken İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarını şiddetle kınamış, dünya genelinde propagandası hızla yayılan eşcinselliğe karşı açıkça tavır almış ve Katar'ın dünya kupasında LGBT temalı eşyaları stadyumlara almama kararını tebrik etmiştir. Sosyal medyada mesajlarını Arapça yazmakla birlikte önemli konular hakkındaki görüşlerini İngilizce, Türkçe, Rus-

ça, Urduca, İspanyolca gibi dillere de çevire-
rek yayınlamaktadır.

Halîlî'nin bugüne kadarki hayatı, tutumu, si-
yasi yönetimlerden uzak duruşu ve Filistin
meselesindeki destekleyici tavrı ve İsrail ile
normalleşmeye şiddetle karşı olması dik-
kate alındığında onun bu son çıkışı sürp-
riz değildir. Nitekim o sık sık İsrail zulmüne
vurgu yapmakta ve Müslümanları bu konuda
Filistinlilerle dayanışma içinde olmaya ça-
ğırılmaktadır. Halîlî, Umman'da yer alan faizli
bankalara ve içkili mekânlara yönelik de sert

eleştirileriyle bilinmekte ve bu tür konularda
gerek şahıslara gerekse yöneticilere uyarılar-
da bulunmaktan çekinmemektedir. Halîlî'nin
bu çağrı ve eleştirileri halk kitlelerinde büyük
destek bulurken siyasi otorite tarafından aynı
kabule mazhar olamamaktadır. Nitekim onun
uzun zamandır eleştirdiği faizli bankalar, içki-
li mekânlar vb. konularda yönetim tarafından
herhangi bir adım atılmamıştır. Her hâlükâr-
da Halîlî'nin ülke yönetimine rağmen zalim
ve işgalci İsrail'e karşı bu onurlu duruşu tak-
dir ve tebriki hak etmektedir.

Kaynakça

Alaraby, "سلطنة عمان تسمح للطائرات الإسرائيلية بالتحليق في أجوائها", <https://www.alaraby.co.uk/economy/%D8%B3%D9%84%D8%B7%D9%86%D8%A9-%D8%B9%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%AA%D8%B3%D9%85%D8%AD-%D9%84%D9%84%D8%B7%D8%A7%D8%A6%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84%D9%8A%D8%A9-%D8%A8%D8%A7%D9%84%D8%A-%D8%AD%D9%84%D9%8A%D9%82-%D9%81%D9%8A-%D8%A3%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%A6-%D9%87%D8%A7> (27.02.2023).

eş-Şarku'l-Evsat, "إسرائيل تشكر عُمان على فتح مجالها الجوي", <https://aawsat.com/home/article/4175276/%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D8%AA%D8%B4%D9%83%D8%B1-%D8%B9%D9%8F-%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D9%81%D8%AA%D8%AD-%D9%85%D8%AC-%D8%A7%D9%84%D9%87%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%88%D9%8A> (27.02.2023).

Twitter, AhmedHAlKhalili, https://twitter.com/AhmedHAlKhalili/status/1629183545125076997?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1629183545125076997%7Ctwgr%5E4ade-772618ab0a1f764449d5fd1c81206e22a828%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.watanserb.com%2F2023%2F02%2F24%2FD985D981D8AAD98A-D8B3D984D8B7D986D8A9-D8B9D985D8A7D986-D981D8AAD8AD-D8A7D984D985D8ACD8A7D984-D8A7D984D8ACD988D98A-D984D8A7D8B3D8B1D8A7%2F (27.02.2023).

_____, AhmedHAlKhalili, https://twitter.com/AhmedHAlKhalili/status/1628684970154766338?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1628684970154766338%7Ctwgr%5E4ade-772618ab0a1f764449d5fd1c81206e22a828%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.watanserb.com%2F2023%2F02%2F24%2FD985D981D8AAD98A-D8B3D984D8B7D986D8A9-D8B9D985D8A7D986-D981D8AAD8AD-D8A7D984D985D8ACD8A7D984-D8A7D984D8ACD988D98A-D984D8A7D8B3D8B1D8A7%2F (27.02.2023).

Watan, "مفتي سلطنة عمان: فتح المجال الجوي لاسرائيل لم يخطر على البال .. حذر ودعا لمراجعة الحساب", <https://www.watanserb.com/2023/02/24/%d9%85%d9%81%d8%aa%d9%8a-%d8%b3%d9%84%d8%-b7%d9%86%d8%a9-%d8%b9%d9%85%d8%a7%d9%86-%d9%81%d8%aa%d8%ad-%d8%a7%d9%84%d9%85-%d8%ac%d8%a7%d9%84-%d8%a7%d9%84%d8%ac%d9%88%d9%8a-%d9%84%d8%a7%d8%b3%d8%b1%d8%a7/> (27.02.2023).

_____, "ماذا يهاجم الصهاينة الشيخ أحمد الخليلي؟", <https://www.watanserb.com/2023/02/26/%d9%84%d9%85%d8%a7%d8%-b0%d8%a7-%d9%8a%d9%87%d8%a7%d8%ac%d9%85-%d8%a7%d9%84%d8%b5%d9%87%d8%a7%d9%8a-%d9%86%d8%a9-%d8%a7%d9%84%d8%b4%d9%8a%d8%ac-%d8%a3%d8%ad%d9%85%d8%af-%d8%a7-%d9%84%d8%ae%d9%84%d9%8a/> (28.02.2023).